

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
ФАКУЛЬТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ
КАФЕДРА ПІРОТЕХНІЧНОЇ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник кафедри піротехнічної та спеціальної підготовки

_____ Ігор ТОЛКУНОВ

(підпис)

« 31 » 08 2020 року

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Основи спеціальної та військової підготовки»

циклу професійної (обов'язкової) підготовки за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти галузь знань 26 «Цивільна безпека», спеціальність 261 «Пожежна безпека» за освітньо-професійними програмами «Пожежна безпека», «Пожежогашіння та аварійно-рятувальні роботи», спеціальність 263 «Цивільна безпека» за освітньо-професійною програмою «Цивільний захист»; галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальність 053 «Психологія» за освітньо-професійними програмами «Екстремальна та кризова психологія», «Робота з персоналом»

Силабус розроблено згідно робочої програми навчальної дисципліни.

Рекомендовано кафедрою піротехнічної та спеціальної підготовки на:

2020-2021 навчальний рік   Протокол від « 31 » 08 2020 року № 2

Перезатверджено. Начальник кафедри ПтаСП _____ Ігор ТОЛКУНОВ
(підпис)

20__-20__ навчальний рік   Протокол від «__» _____ 20__ року № __

Перезатверджено. Начальник кафедри ПтаСП _____ Ігор ТОЛКУНОВ
(підпис)

20__-20__ навчальний рік   Протокол від «__» _____ 20__ року № __

2020 рік

Анотація

Знання отримані під час вивчення навчальної дисципліни «Основи спеціальної та військової підготовки» сприяють розвитку професійного мислення в здобувачів вищої освіти. Застосовують для правильного і безпечного поводження із стрілецькою зброєю, орієнтуванню на місцевості, поводження з вибухонебезпечними пристроями та речовинами, використання індивідуальних та колективних засоби захисту, приладів радіаційної, хімічної та біологічної розвідки.

Даний курс передбачає теоретичне і практичне оволодіння правилами безпечного поводження зі стрілецькою зброєю, вибухонебезпечними предметами та речовинами, виконання заходів захисту підрозділів цивільного захисту та населення в умовах радіоактивного, хімічного та біологічного забруднення, користування приладами радіаційної та хімічної розвідки, засобами індивідуального та колективного захисту.

Набуті знання дозволять орієнтуватися на місцевості, пересуватися на ній за азимутом та за допомогою карти вдень і вночі; готувати карту до роботи, складати схеми (плани); організовувати дії в умовах зараження радіоактивними, отруйними та небезпечними хімічними речовинами; розраховувати глибину можливого забруднення, площу та ступінь забруднення внаслідок викиду небезпечних хімічних речовин; прогнозувати наслідки радіаційного та хімічного зараження; здійснювати оцінку та прогнозування обстановки в надзвичайних ситуаціях радіаційного, хімічного та біологічного характеру в мирний та воєнний час.

1. Інформація про викладача

Загальна інформація	Толкунов Ігор Олександрович, начальник кафедри піротехнічної та спеціальної підготовки факультету цивільного захисту, кандидат технічних наук, доцент.
Контактна інформація	м. Харків, вул. Баварська 7, навчальний корпус №2, кабінет № 703.
E-mail	tolkunov_ia@nuczu.edu.ua
Наукові інтереси*	- сутність стройової злагожденості підрозділу, дотриманню порядку у вихованні морально-етичних якостей здобувача вищої освіти.
Професійні здібності*	- практичний досвід керування особовим складом.

Загальна інформація	Іванець Григорій Володимирович, доцент кафедри піротехнічної та спеціальної підготовки факультету цивільного захисту, кандидат технічних наук, доцент.
Контактна інформація	м. Харків, вул. Баварська 7, навчальний корпус

	№2, кабінет № 711.
E-mail	
Наукові інтереси*	- методи прогнозування, попередження та реагування на надзвичайні ситуації; - використання вибухових речовин при локалізації та ліквідації надзвичайних ситуацій.
Професійні здібності*	- навички обробки статистичних даних; - практичний досвід роботи з інженерними боєприпасами.

Загальна інформація	Матухно Василь Васильович, старший викладач кафедри піротехнічної та спеціальної підготовки факультету цивільного захисту, кандидат технічних наук.
Контактна інформація	м. Харків, вул. Баварська 7, навчальний корпус №2, кабінет № 711.
E-mail	matukhno@nuczu.edu.ua
Наукові інтереси*	- сучасні засоби та методи орієнтування на місцевості; - використання супутникових систем в процесі проведення аварійно-рятувальних та пошукових робіт.
Професійні здібності*	- навички орієнтування на місцевості та стрільби зі стрілецької зброї.

Загальна інформація	Попов Іван Іванович, доцент кафедри піротехнічної та спеціальної підготовки факультету цивільного захисту, кандидат технічних наук, доцент.
Контактна інформація	м. Харків, вул. Баварська 7, навчальний корпус №2, кабінет № 711. Робочий номер телефону –
E-mail	porov16426@gmail.com
Наукові інтереси*	- зброя масового ураження та захисту військ; - використання сучасних літальних апаратів при проведенні розвідки радіаційно забрудненої території.
Професійні здібності*	- практичний досвід роботи з хімічно небезпечними речовинами та їх нейтралізацією; - прогнозування і оцінка радіаційної обстановки.

Загальна інформація	Бондаренко Олександр Олексійович, викладач кафедри піротехнічної та спеціальної підготовки факультету цивільного захисту.
Контактна інформація	м. Харків, вул. Баварська 7, навчальний корпус

	№2, кабінет № 711.
E-mail	bondpsp@gmail.com
Наукові інтереси*	- використання гео-інформаційних технологій в процесі аналізу деформації будівель; - сутність відображення рекреаційної складової на топографічних картах.
Професійні здібності*	- практичний досвід роботи з вогнепальною зброєю та стрільби зі стрілецької зброї.

* – заповнюється за бажанням НПП.

2. Час та місце проведення занять з навчальної дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/timeTable/group>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру:

– щопонеділка з 15.00 до 17.00 в кабінеті № 703, 711 – Ігор ТОЛКУНОВ, Григорій ІВАНЕЦЬ.

– щочетверга з 15.00 до 17.00 в кабінеті № 711 – Василь МАТУХНО, Іван ПОПОВ

– щоп'ятниці з 15.00 до 17.00 в кабінеті № 711 – Олександр БОНДАРЕНКО.

В разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

3. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Пререквізити: Хімія, Вища математика, Небезпеки радіаційного, хімічного та біологічного походження, Рятувальна та загальна фізична підготовка.

Постреквізити: Нормативно-правове регулювання у сфері цивільного захисту, Засоби індивідуального захисту людини, Професійна підготовка сапера (розмінування).

4. Характеристика навчальної дисципліни

Мета викладання дисципліни: формування у майбутніх фахівців з базовою вищою освітою необхідного в їхній подальшій професійній діяльності рівня знань та умінь з питань стройовій злагожденості підрозділу, дотримання порядку, зміцнення дисципліни, основ поведження із стрілецькою зброєю, орієнтування на місцевості та впевненості дій в складних екстремальних ситуаціях, пов'язаних з поведженням з вибухонебезпечними пристроями та речовинами, використання індивідуальних та колективних засобів захисту, приладів радіаційної, хімічної та біологічної розвідки, організації захисту особового складу та населення від небезпеки

радіаційного, хімічного та біологічного характеру під час надзвичайних ситуацій в мирний та воєнний час, орієнтування на місцевості в різних умовах, здатності видавати цілевказівки при управлінні і уміння розробляти графічні документи.

Основні завдання вивчення дисципліни: навчити майбутніх фахівців користуватися у службовій діяльності та повсякденному житті законодавчими актами ДСНС України, методикою проведення занять, вміти складати, читати та працювати з бойовими графічними документами, поводитися із стрілецькою зброєю, знати класифікацію, властивості та заходи безпеки при поводженні з вибуховими речовинами, використанню індивідуальних засобів захисту в надзвичайних ситуаціях радіаційного, хімічного та біологічного характеру, сформуванню вміння щодо використання методів та технічних засобів радіаційної, хімічної та біологічної розвідки і дозиметричного контролю, розвивати організаторські та управлінські здібності, вольові якості та впевненість у собі при організації та проведенні заходів щодо ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій радіаційного, хімічного та біологічного характеру в мирний та воєнний час.

У результаті вивчення навчальної дисципліни курсант (студент) повинен отримати:

знання:

- загальних понять з питань інженерного забезпечення та заходів безпеки при виявленні вибухонебезпечних предметів і речовин та роботи з ними;
- різновидів і тактичних властивості місцевості, її вплив на дії підрозділів при виконанні службових завдань;
- номенклатури топографічних карт, системи координат, визначення по карті прямокутних та географічних координат;
- основних способів орієнтування на місцевості, визначення відстаней, протяжність маршрутів;
- методики вивчення і оцінку по карті тактичних властивостей місцевості;
- вимог Статутів Збройних Сил України з питань організації служби;
- основ стрільби зі стрілецької зброї та будови пістолету Макарова і автомату Калашникова;
- порядку розбирання, збирання, огляду, чистки та змащування пістолету Макарова і автомату Калашникова;
- основ організації та проведення стрільб зі стрілецької зброї та метання ручних гранат;
- заходів безпеки при поводженні зі стрілецькою зброєю та боєприпасами;
- форм і методів роботи командира по підтримці внутрішнього порядку в підрозділі;
- методики проведення занять зі стройової підготовки та порядок проведення стройового огляду в підрозділі;

- організації виконання основних завдань радіаційного, хімічного та біологічного захисту в надзвичайних ситуаціях;
- класифікації, основних властивості токсичних хімічних і біологічних речовин, засоби і способи захисту від них;
- вражаючих факторів ядерного вибуху, їх характеристики та захист від вражаючих факторів;
- особливостей та технології використання внутрішньоядерної енергії;
- класифікації дозиметричних приладів, методів та технічних засобів радіаційної, хімічної та біологічної розвідки і дозиметричного контролю;
- методів розрахунку щодо прогнозування наслідків радіаційного та хімічного зараження.

уміння:

- забезпечення заходів безпеки під час проведення робіт з інженерного забезпечення при виявленні вибухонебезпечних предметів та речовин;
- читати топографічні карти та виконувати вимірювання з них, вміти давати цілевказання, визначити координати об'єктів (цілей) з карти і наносити їх на карту за координатами;
- орієнтуватися на місцевості, пересуватися на ній за азимутом та за допомогою карти вдень і вночі;
- готувати карту до роботи, складати схеми (плани);
- забезпечувати заходи безпеки під час поведження зі стрілецькою зброєю;
- виконувати прийоми та привила стрільби з пістолету Макарова;
- виконувати прийоми та привила стрільби з автомату Калашникова;
- застосовувати на службі і в повсякденному житті вимоги статутів, положень, підтримувати бойову готовність підрозділу;
- виконувати прийоми одиночної стройової підготовки, діяти в складі відділення і взводу, проводити заняття зі стройової підготовки та стройовий огляд в підрозділах ДСНС;
- точно виконувати та правильно застосовувати положення Статутів при несенні внутрішньої, гарнізонної і вартової служб;
- методично правильно організувати і проводити заняття з підлеглими;
- практично здійснювати заходи захисту підрозділів цивільного захисту та населення в умовах радіоактивного, хімічного та біологічного забруднення;
- здійснювати оцінку та прогнозування обстановки в надзвичайних ситуаціях радіаційного, хімічного та біологічного характеру в мирний та воєнний час;
- практично користуватися приладами радіаційної та хімічної розвідки, засобами індивідуального та колективного захисту;
- діяти в умовах зараження радіоактивними, отруйними та небезпечними хімічними речовинами;
- розраховувати глибину можливого забруднення, площу та ступінь забруднення у наслідок викиду небезпечних хімічних речовин;

- прогнозувати наслідки радіаційного та хімічного зараження.

Повинні бути сформовані наступні *компетентності*:

- здатність до застосовування тенденцій розвитку техніки і технології захисту людини, матеріальних цінностей і довкілля від небезпек техногенного і природного характеру та вибору засобів і систем захисту людини і довкілля від небезпек.
- здатність до оцінювання ризиків виникнення та впливу надзвичайних ситуацій на об'єктах суб'єкта господарювання та ризиків у сфері цивільного захисту.
- здатність обґрунтовано обирати та застосовувати методи визначення та контролю фактичних рівнів негативного впливу уражальних чинників джерел надзвичайних ситуацій на людину і довкілля.
- здатність прогнозувати і оцінювати обстановку в зоні надзвичайної ситуації (аварії) та тактичні можливості підрозділів, що залучаються до ліквідування надзвичайної ситуації (аварії).
- здатність організовувати радіаційний, хімічний та біологічний захист населення, інженерне забезпечення процесу виконання аварійно-рятувальних робіт.
- здатність проводити оцінку обстановки в осередку аварії з наявністю небезпечних речовин та матеріалів радіаційного, хімічного та біологічного походження; здійснювати інженерне та топографічне забезпечення, використовувати прилади радіаційної та хімічної розвідки, засоби індивідуального та колективного захисту при виконанні піротехнічними підрозділами завдань за призначенням.
- здатність керувати особовим складом піротехнічного підрозділу на всіх етапах здійснення аварійно-рятувальних робіт та підривних робіт, утилізації та знищення вибухонебезпечних предметів з використанням спеціальної техніки, обладнання та оснащення.

Результати навчання:

- пояснювати процеси впливу шкідливих і небезпечних чинників, що виникають у разі небезпечної події; застосовувати теорії захисту населення, території та навколишнього природного середовища від уражальних чинників джерел надзвичайних ситуацій, необхідні для здійснення професійної діяльності, використовуючи знання математичних та природничих наук.
- обирати оптимальні заходи і засоби, спрямовані на зменшення професійного ризику, захист населення, запобігання надзвичайним ситуаціям.
- класифікувати речовини, матеріали, продукцію, процеси, послуги та суб'єкти господарювання за ступенем їх небезпечності.
- ідентифікувати небезпеки та можливі їх джерела, оцінювати ймовірність виникнення небезпечних подій та їх наслідки.
- пояснювати номенклатуру, класифікацію та параметри уражальних чинників джерел техногенних і природних надзвичайних ситуацій та результати їх впливів.

- пояснювати концептуальні основи моніторингу об'єктів захисту та знати автоматичні системи, прилади та пристрої, призначені для спостереження та контролювання стану об'єкта моніторингу, вимірювання його параметрів та збереження інформації щодо його стану.

- демонструвати вміння щодо проведення заходів з ліквідування надзвичайних ситуацій та їх наслідків, аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт.

- пояснювати вимоги щодо убезпечення та захисту суб'єктів господарювання, положення та вимоги щодо безпечності, ідентифікації, паспортизації та ведення реєстрів об'єктів підвищеної небезпеки та потенційно небезпечних об'єктів.

- застосовувати заходи цивільного захисту: з інформування та оповіщення населення; стосовно укриття населення у захисних спорудах цивільного захисту; щодо евакуювання населення із зони надзвичайної ситуації та життєзабезпечення евакуйованого населення в місцях їх безпечного розміщення.

- виконувати роботи з гуманітарного та суцільного розмінування об'єктів та місцевості з урахуванням розподілу обов'язків та відповідальності, проводити розвідку, маркування мінних полів та зон розмінування, знешкодження та знищення мін та вибухонебезпечних предметів з дотриманням порядку розмінування та послідовності їх знешкодження і знищення.

- здійснювати керівництво особовим складом піротехнічного підрозділу на всіх етапах здійснення аварійно-рятувальних робіт та підривних робіт, утилізації та знищення вибухонебезпечних предметів з використанням спеціальної техніки, обладнання та оснащення.

- організовувати та проводити заняття та навчання з особовим складом піротехнічного підрозділу.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Денна форма навчання
Рік підготовки	1-й, 2-й
Семестр	2-й, 3-й
Обсяг кредитів ЄКТС	4
Загальна кількість годин	120 год.
Лекції	18 год.
Практичні, семінарські	62 год.
Лабораторні	0 год.
Самостійна робота	40 год.
Вид підсумкового контролю	диференційний залік

5. Календарно-тематичний план викладання дисципліни

Тривалість академічної години в Університеті становить 40 хвилин. Дві

академічні години утворюють пару академічних годин, що триває 80 хвилин без перерви.

Структура навчальної дисципліни для спеціальності «Цивільна безпека», освітньо-професійна програма «Цивільний захист»; для спеціальності «Пожежна безпека», освітньо-професійна програма «Пожежогашіння та аварійно-рятувальні роботи», «Пожежна безпека»; для спеціальності «Психологія», освітньо-професійна програма «Екстремальна та кризова психологія», «Робота з персоналом»

Тиждень навчання	Тема та її зміст	Вид навчальних занять
2 семестр (10 тижнів) / 3 семестр (10 тижнів)		
Модульний контроль № 1. Основи інженерної підготовки		
1 курс, 2 семестр		
Змістовий модуль 1. Вибухові пристрої, суміші та речовини. Організація проведення піротехнічних робіт		
1	Тема 1.1. Вибухові суміші та речовини. Заходи безпеки при поводженні з ними 1.1.1. Вибухові суміші та речовини. Класифікація вибухових речовин. 1.1.2. Основні властивості деяких вибухових речовин. Заходи безпеки при поводженні з ними. 1.1.3. Вибухові речовини, що застосовуються в народному господарстві. Особливості їхнього застосування.	Лек. – 2 год. ПЗ – 0 год. СР – 1 год.
1	Тема 1.2. Збереження та транспортування вибухонебезпечних пристроїв та речовин. Заходи безпеки 1.2.1. Правила перевезення, збереження вибухових речовин і засобів підриву. 1.2.2. Правила знищення вибухових речовин і засобів підриву. 1.2.3. Порядок очищення місцевості від вибухонебезпечних предметів. Заходи безпеки при проведенні робіт.	Лек. – 0 год. ПЗ – 2 год. СР – 1 год.
2	Тема 1.3. Піротехнічні засоби: призначення, класифікація та заходи безпеки 1.3.1. Піротехнічні засоби: призначення, класифікація. 1.3.2. Освітлювальні та сигнальні засоби ближньої дії. Імітаційні засоби. Види феєрверків, устрій та призначення.	Лек. – 0 год. ПЗ – 2 год. (МКР) СР – 1 год.

	1.3.3. Сумісне зберігання боєприпасів та піротехнічних засобів. 1.3.4. Дії службовців цивільного захисту щодо виконання заходів безпеки при виявленні вибухонебезпечних предметів та речовин.	
Всього за модульним контролем №1		9 годин
Модульний контроль № 2. Топографічне забезпечення		
1 курс, 2 семестр		
Змістовий модуль 2. Топографічні карти та їх використання підрозділами ДСНС України		
	Тема 2.1. Топографічне забезпечення 2.1.1. Відомість про місцевість та засоби її вивчення. 2.1.2. Тактичні властивості місцевості та їхній вплив на виконання службових задач особовим складом ДСНС. 2.1.3. Загальна характеристика властивостей місцевості. Умови прохідності місцевості. Вивчення умов спостереження.	Лек. – 2 год. ПЗ – 0 год. СР – 1 год.
	Тема 2.2. Поняття про топографічну карту. Класифікація, розграфка та номенклатура топографічних карт 2.2.1. Поняття про топографічну карту. Класифікація карт. 2.2.2. Призначення та масштабність топографічних карт. 2.2.3. Розграфлення та номенклатура топографічних карт.	Лек. – 0 год. ПЗ – 2 год. СР – 1 год.
	Тема 2.3. Зображення місцевості та вимірювання відстані та площ на топографічних картах 2.3.1. Система топографічних умовних знаків. 2.3.2. Масштабні та позамасштабні умовні знаки. 2.3.3. Умовні знаки населених пунктів, умовні позначення шляхової мережі та шляхових споруд. Позначення ґрунтово-рослинного покриву. Гідрографія та гідротехнічні споруди. 2.3.4. Вимірювання відстані та площі за топографічною картою. Читання топографічної карти її умовних знаків та визначення рельєфу місцевості.	Лек. – 0 год. ПЗ – 2 год. СР – 1 год. (Топ. знаки)
	Тема 2.4. Рельєф місцевості та зображення його на топографічних картах 2.4.1. Типові форми рельєфу і їхнє зображення на топографічних картах. 2.4.2. Визначення форми і крутості схилів, абсолютних висот і взаємних перевищень по топографічним картам.	Лек. – 0 год. ПЗ – 2 год. СР – 1 год.

	2.4.3. Визначення за картою взаємовидимості між точками	
	Тема 2.5. Прямокутні та географічні координати об'єктів 2.5.1. Плоскі прямокутні координати об'єктів, їх геометрична сутність. Визначення плоских прямокутних координат для заданої точки на карті. Знаходження точки на карті по її координатах. 2.5.2. Поняттям про географічні координати, їх сутність. Визначення географічних координат об'єктів по топографічній карті та нанесення об'єктів на топографічну карту по їх координатах.	Лек. – 0 год. ПЗ – 2 год. СР – 1 год.
	Тема 2.6. Вимір по карті дирекційних кутів та азимутів. Перехід від дирекційного кута до магнітного азимута 2.6.1. Система топографічних умовних знаків. Визначення дирекційних кутів і азимутів. 2.6.2. Поняття істинного та магнітного азимуту. 2.6.3. Перехід від дирекційного кута до магнітного азимута. 2.6.4. Магнітне схилення, зближення меридіанів, поправка напряду.	Лек. – 0 год. ПЗ – 2 год. (МКР) СР – 1 год.
Разом за змістовним модулем 2		18 годин
2 курс, 3 семестр		
Змістовий модуль 3. Сучасні методи орієнтування на місцевості. Глобальна система координат WGS-84. Нанесення оперативної обстановки на робочу карту		
	Тема 3.1. Сучасні способи та засоби навігації і орієнтування на місцевості. Глобальна система координат WGS-84 3.1.1. Сучасні методи орієнтування на місцевості 3.1.2. Світові системи супутникової навігації 3.1.3. Світова геодезична система WGS-84 3.1.4. Основні технічні засоби GPS-навігації	Лек. – 2 год. ПЗ – 0 год. СР – 1 год.
	Тема 3.2. Правила креслення та складання оперативних графічних документів 3.2.1. Загальні правила вивчення та оцінки місцевості. 3.2.2. Види і зміст службових графічних документів, що застосовуються в ДСНС. 3.2.3. Система топографічних умовних знаків ДСНС. 3.2.4. Складання схеми місцевості. Правила креслення схем місцевості.	Лек. – 0 год. ПЗ – 2 год. СР – 1 год.
	Тема 3.3. Методика відображення оперативної обстановки на робочих картах	Лек. – 0 год. ПЗ – 6 год.

	<p>3.3.1. Аналіз оперативної обстановки при виникненні надзвичайної ситуації.</p> <p>3.3.2. Методика та послідовність нанесення оперативної обстановки на робочу карту.</p>	(РГР) СР – 3 год.
Разом за змістовним модулем 3		15 годин
Всього за модульним контролем №2		33 годин
Модульний контроль № 4. Радіаційний, хімічний та біологічний захист. 1 курс, 2 семестр		
Змістовий модуль 4. Основи радіаційної безпеки. Засоби індивідуального захисту від радіоактивних та небезпечних та хімічних і біологічних речовин		
	<p>Тема 4.1. Сутність та основні показники радіоактивності</p> <p>4.1.1. Сутність радіоактивності та ядерні реакції.</p> <p>4.1.2. Основні показники радіоактивності.</p> <p>4.1.3. Природні та штучні джерела радіоактивності.</p>	Лек. – 2 год. ПЗ – 0 год. СР – 1 год.
	<p>Тема 4.2. Особливості та технології використання внутріядерної енергії</p> <p>4.2.1. Визначення радіаційно небезпечного об'єкта (РНО). Радіаційно небезпечні об'єкти в Україні.</p> <p>4.2.2. Класифікація радіаційних аварій. Аварії з викидом радіоактивних речовин у навколишнє середовище.</p> <p>4.2.3. Загальна характеристика та вражаючі фактори ядерної зброї.</p> <p>4.2.4. Радіаційний тероризм.</p>	Лек. – 2 год. ПЗ – 0 год. СР – 1 год.
	<p>Тема 4.3. Біологічна дія іонізуючого випромінювання та заходи захисту від нього</p> <p>4.3.1. Вплив іонізуючого випромінювання на живі організми. Радіаційні дози та нормування в галузі радіаційної безпеки.</p> <p>4.3.2. Радіочутливість окремих органів людини та наслідки опромінення. Характеристика променевої хвороби.</p> <p>4.3.3. Радіаційний фон та структура опромінення населення.</p> <p>4.3.4. Методи та заходи захисту від іонізуючого випромінювання.</p>	Лек. – 0 год. ПЗ – 2 год. СР – 1 год.
	<p>Тема 4.4. Методика прогнозування і оцінки радіаційної обстановки та визначення заходів щодо захисту населення при аваріях (руйнуваннях) на радіаційно-небезпечних об'єктах (РНО)</p> <p>4.4.1. Загальні відомості про оцінку радіаційної обстановки. Основні терміни і визначення.</p>	Лек. – 0 год. ПЗ – 2 год. (РГР) СР – 1 год.

	4.4.2. Методика оцінки радіаційної обстановки. 4.4.2. Приклад виконання розрахунково-графічної роботи.	
	Тема 4.5. Класифікація і характеристики запалювальних речовин та захист від них 4.5.1. Види, властивості та характеристики запалювальних речовин. Вражаюча дія запалювальних речовин на особовий склад та техніку. 4.5.2. Методи та заходи захисту при застосуванні запалювальних речовин. Правила та прийоми самогасіння та гасіння палаючої людини. 4.5.3. Методи та засоби першої медичної допомоги при ураженні запалювальними речовинами.	Лек. – 0 год. ПЗ – 2 год. СР – 1 год.
	Тема 4.6. Класифікація та принцип побудови засобів індивідуального захисту від радіоактивних і небезпечних хімічних та біологічних речовин 4.6.1. Класифікація індивідуальних засобів захисту. Устрій та основні характеристики засобів індивідуального захисту органів дихання. 4.6.2. Загальновійськові, промислові та цивільні фільтруючі протигазу та їх характеристики. Підбір протигазу за розміром. Протигазові та універсальні респіратори. 4.6.3. Устрій та основні характеристики засобів індивідуального захисту поверхні тіла. Загальновійськовий захисний комплект (ЗЗК): призначення, улаштування і підбір за розміром. 4.6.4. Порядок користування засобами індивідуального захисту органів дихання та поверхні тіла. 4.6.5. Перспективні види засобів індивідуального захисту органів дихання та поверхні тіла.	Лек. – 0 год. ПЗ – 2 год. СР – 1 год.
Разом за змістовним модулем 4		18 годин
2 курс, 3 семестр		
Змістовий модуль 5. Захист в надзвичайних ситуаціях радіаційного, хімічного та біологічного характеру. Прилади радіаційної, хімічної розвідки та контролю		
	Тема 5.1. Класифікація і токсичність отруйних небезпечних хімічних та біологічних речовин і заходи захисту від них 5.1.1. Небезпечні хімічні речовини (НХР) та їх характеристика. Хімічно небезпечні об'єкти (ХНО): визначення та характеристики. 5.2.1. Класифікація хімічно небезпечних аварій та заходи захисту населення в НС хімічного характеру. 5.3.1. Загальна характеристика хімічної зброї.	Лек. – 0 год. ПЗ – 2 год. СР – 1 год.

	<p>5.4.1. Класифікація та характеристика отруйних речовин та їх вплив на людину.</p> <p>5.5.1. Загальна характеристика біологічних засобів ураження людей, тварин, рослин.</p> <p>5.6.1. Хімічний та біологічний тероризм.</p> <p>5.7.1. Заходи та засоби захисту від токсичних хімічних та біологічних речовин.</p>	
	<p>Тема 5.2. Прогнозування наслідків аварії на хімічно-небезпечних об'єктах (ХНО)</p> <p>5.2.1. Загальні відомості про оцінку хімічної обстановки. Основні терміни і визначення</p> <p>5.2.2. Методика прогнозування наслідків виливу (викиду) небезпечних хімічних речовин при аваріях на промислових об'єктах і транспорті.</p> <p>5.2.3. Приклад виконання розрахунково-графічної роботи.</p>	<p>Лек. – 0 год. ПЗ – 2 год. (РГР) СР – 1 год.</p>
	<p>Тема 5.3. Організація та проведення спеціальної обробки</p> <p>5.3.1. Види, методи та засоби спеціальної обробки. Речовини та розчини, які використовуються для спеціальної обробки.</p> <p>5.3.2. Порядок та правила використання дегазуючих, дезактивуєчих та дезінфікуючих засобів та розчинів.</p> <p>5.3.3. Індивідуальні засоби, які застосовують для спеціальної обробки особового складу.</p> <p>5.3.4. Правила мір безпеки при проведенні спеціальної обробки.</p>	<p>Лек. – 0 год. ПЗ – 2 год. СР – 1 год.</p>
	<p>Тема 5.4. Основи дозиметрії та методи визначення небезпечних хімічних речовин. Прилади радіаційної та хімічної розвідки і контролю</p> <p>5.4.1. Основні задачі та методи дозиметрії іонізуючих випромінювань. Функціональна схема дозиметричного приладу.</p> <p>5.4.2. Призначення, характеристики та устрій приладу ДП-5В. Порядок підготовки і роботи з приладом ДП-5В.</p> <p>5.4.3. Сучасні засоби дозиметричного контролю. Використання дозиметра-радіометра універсального МКС-У.</p> <p>5.4.4. Порядок роботи з дозиметром-радіометром МКС-05 "ТЕРРА".</p> <p>5.4.5. Методи визначення НХР та отруйних речовин. Призначення, устрій та прийоми роботи з ВПХР.</p> <p>5.4.6. Пересувний газоаналізатор «Дозор-С». Перспективні методи і засоби дозиметрії та хімічної розвідки.</p>	<p>Лек. – 0 год. ПЗ – 6 год. СР – 3 год.</p>

	5.4.7. Виконання нормативу №9.	
Разом за змістовним модулем 5		18 годин
Всього за модульним контролем №3		36 годин
Модульний контроль № 4. Вогнева підготовка		
1 курс, 2 семестр		
Змістовий модуль 6. Основи стрільби та поводження зі стрілецькою зброєю. Виконання вправ із ручними гранатами		
	<p>Тема 6.1. Основи вогневої підготовки та стрільби зі стрілецької зброї</p> <p>6.1.1. Предмет, задачі та основні складові предмету.</p> <p>6.1.2. Історія та перспективи розвитку стрілецької зброї.</p> <p>6.1.3. Основні види стрілецької зброї. Огляд стрілецької зброї, яка стоїть на озброєнні в Україні та в інших державах.</p> <p>6.1.4. Основні відомості з внутрішньої та зовнішньої балістики.</p>	Лек. – 2 год. ПЗ – 0 год. СР – 1 год.
	<p>Тема 6.2. Заходи безпеки при поводженні зі стрілецькою зброєю та боєприпасами</p> <p>6.2.1. Заходи безпеки при вивченні матеріальної частини зброї.</p> <p>6.2.2. Заходи безпеки при чистці зброї.</p> <p>6.2.3. Заходи безпеки при перевезенні та перенесенні зброї.</p> <p>6.2.4. Заходи безпеки при проведенні навчально-тренувальних стрільб. Огляд зброї та приладдя.</p>	Лек. – 2 год. ПЗ – 0 год. СР – 1 год.
	<p>Тема 6.3. Призначення, бойові характеристики та загальна будова автомата Калашникова</p> <p>6.3.1. Призначення, бойові характеристики та загальна будова автомата Калашникова.</p> <p>6.3.2. Призначення та будова частин та механізмів автомата Калашникова.</p> <p>6.3.3. Догляд за зброєю. Чищення та змащення автомата.</p> <p>6.3.4. Можливі несправності 5,45-мм автомата Калашникова та способи їх усунення.</p>	Лек. – 2 год. ПЗ – 0 год. СР – 1 год.
	<p>Тема 6.4. Неповні розбирання та збирання автомата Калашникова. Прийоми та правила стрільби з автомата Калашникова</p> <p>6.4.1. Заходи безпеки при вивченні матеріальної частини автомата Калашникова.</p> <p>6.4.2. Неповні розбирання та збирання автомата Калашникова.</p> <p>6.4.3. Прийоми та правила стрільби з автомата Калашникова.</p>	Лек. – 0 год. ПЗ – 2 год. СР – 1 год.

	<p>Тема 6.5. Ручні гранати. Заходи безпеки при киданні ручних гранат 6.5.1. Історія створення ручних осколочних гранат та їх різновидність. 6.5.2. Призначення, бойові характеристики та загальна будова ручних осколочних гранат. 6.5.3. Заходи безпеки при киданні ручних гранат</p>	<p>Лек. – 0 год. ПЗ – 2 год. (МКР) СР – 1 год.</p>
Разом за змістовним модулем 6		15 годин
2 курс, 3 семестр		
Змістовий модуль 7. Виконання вправ зі стрілецькою зброєю. Основні види стрілецької зброї, що знаходяться на озброєнні ЗСУ		
	<p>Тема 7.1. Призначення та бойові характеристики пістолету Макарова. Прийоми та правила стрільби з пістолету Макарова 7.1.1. Призначення та бойові характеристики пістолету Макарова. 7.1.2. Призначення основних частин і механізмів пістолету Макарова. 7.1.3. Призначення приладдя до пістолету. 7.1.4. Огляд, чистка та змащування пістолету. 7.1.5. Несправності при стрільбі з пістолету та способи їх усунення. 7.1.6. Приведення пістолету до нормального бою. 7.1.7. Прийоми та правила стрільби з пістолету Макарова.</p>	<p>Лек. – 0 год. ПЗ – 2 год. СР – 1 год.</p>
	<p>Тема 7.2. Порядок розбирання та збирання пістолету Макарова 7.2.1. Заходи безпеки при вивченні матеріальної частини зброї. 7.2.2. Нормативи до пістолета Макарова. 7.2.3. Порядок розбирання та збирання пістолету Макарова.</p>	<p>Лек. – 0 год. ПЗ – 2 год. СР – 1 год.</p>
	<p>Тема 7.3. Призначення, бойові характеристики та загальна будова ручного гранатомета РПГ-7, автоматичного гранатомета станкового АГС-17 та снайперської гвинтівки Драгунова 7.3.1. Призначення, бойові характеристики та загальна будова ручного гранатомета РПГ-7. 7.3.2. Призначення, бойові характеристики та загальна будова автоматичного гранатомета станкового АГС-17. 7.3.3. Призначення, бойові характеристики та загальна будова снайперської гвинтівки Драгунова.</p>	<p>Лек. – 0 год. ПЗ – 2 год. СР – 1 год.</p>
	<p>Тема 7.4. Призначення, бойові характеристики та загальна будова кулеметів, які знаходяться на</p>	<p>Лек. – 0 год. ПЗ – 2 год.</p>

	<p>озброєнні ЗСУ 7.4.1. Призначення, бойові характеристики та загальна будова кулеметів, які стоять на озброєнні ЗСУ. 7.4.2. Призначення, бойові характеристики та загальна будова 14,5-мм крупнокаліберного кулемета Володимирова (14,5-мм КПВТ).</p>	СР – 1 год.
	<p>Тема 7.5. Різновиди, призначення та принцип дії патронів до стрілецької зброї. Призначення, загальна будова прицілів до стрілецької зброї та ручних гранатометів 7.5.1. Різновиди, призначення, принцип дії та маркування патронів до стрілецької зброї. 7.5.2. Призначення, загальна будова та тактико-технічні характеристики прицілів до стрілецької зброї та гранатометів. 7.5.3. Призначення та сутність активних і пасивних нічних прицілів до стрілецької зброї та ручних гранатометів.</p>	Лек. – 0 год. ПЗ – 2 год. (МКР) СР – 1 год.
Разом за змістовним модулем 7		15 годин
Всього за модульним контролем №4		30 годин
Модульний контроль № 5. Основи військової підготовки		
2 курс, 3 семестр		
Змістовий модуль 8. Вимоги статутів Збройних сил та ДСНС України		
	<p>Тема 8.1. Сутність дисципліни в ДСНС України. Загальні права та обов'язки співробітників ДСНС 8.1.1. Військова та службова дисципліна. 8.1.2. Сутність та шляхи досягнення дисципліни в підрозділах ДСНС України. 8.1.3. Загальні права та обов'язки співробітників. 8.1.4. Форми і методи роботи командира підрозділу по підтримці внутрішнього порядку та службової дисципліни.</p>	Лек. – 0 год. ПЗ – 2 год. СР – 1 год.
	<p>Тема 8.2. Наряди на внутрішню службу. Підйом за бойовою тривою і збір 8.2.1. Добовий наряд, його призначення, чисельність та озброєння. 8.2.2. Черговий підрозділ, наряд на роботи та їх призначення. 8.2.3. Дії особового складу за сигналом «Збір». 8.2.4. Постанова завдань, розподіл сил та засобів щодо виконання поставлених завдань.</p>	Лек. – 0 год. ПЗ – 2 год. СР – 1 год.
	<p>Тема 8.3. Стройові прийоми на місці 8.3.1. Стройове положення. 8.3.2. Повороти на місці.</p>	Лек. – 0 год. ПЗ – 2 год. СР – 1 год.

	8.3.3. Зняття та надягання головного убору.	
	Тема 8.4. Рух стройовим та похідним кроком. Повороти під час руху 8.4.1. Рух стройовим кроком. Рух похідним кроком. 8.4.2. Застосування стройового та похідного кроку підрозділами ДСНС України. 8.4.3. Порядок виконання поворотів під час руху. Особливості виконання команд «Півоберта право-РУЧ» та «Півоберта ліво-РУЧ».	Лек. – 0 год. ПЗ – 2 год. (МКР) СР – 1 год.
	Всього за модульним контролем №5	12 годин
	Всього за дисципліну	120 годин

Примітка: Лек. – лекція; ПЗ – практичне заняття; МКР – модульна контрольна робота; СР – самостійна робота.

6. Список рекомендованої літератури

Модульний контроль 1. Основи інженерної підготовки

Базова

1. Довідник офіцера сил цивільного захисту / заг. ред. О. В. Ховранюка. Кам'янець-Подільський : ВРВД ВП ПДАТУ, 2006. 300 с.
2. Назаров О. О., Барбашин В. В., Толкунов І. О., Рюмін В. В. Основи організації піротехнічних робіт : навч. посіб. Харків : НУЦЗУ, 2012. 340 с.
3. Бугайов А. Ю., Іванець Г. В., Ігнат'єв О. М., Толкунов І. О. Основи спеціальної та військової підготовки: навч. посіб. Х.: НУЦЗУ, 2016. 106 с.
4. Матухно В. В., Толкунов І. О., Попов І.І., Іванець Г.В., та ін. Основи спеціальної та військової підготовки: підручник. Харків, НУЦЗУ. 2020. 275 с.

Допоміжна

1. Руководство по подрывным работам. РПР-69. Москва : Воениздат, 1969. 496 с.
1. Адаменко М. І., Гелета О. В., Квітковський Ю. В., Росоха В. О., Федю І. Б. Безпека зберігання вибухових речовин та боєприпасів : навч. посіб. Харків : НУЦЗУ, 2004. 250 с.

Модульний контроль 2. Топографічне забезпечення

Базова

1. Ратушняк Г. С. Топографія з основами картографії : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2002. 183 с.
2. Бугайов А. Ю., Іванець Г. В., Ігнат'єв О. М., Толкунов І. О. Основи спеціальної та військової підготовки : навч. посіб. Харків : НУЦЗУ, 2016. 106 с.
3. Довідник з військової топографії / редакційно-видавничий центр ЗСУ Військовий інститут КНУ ім. Т. Шевченка. Київ. 2016. 119 с.
4. Петік А. В. Методика підготовки та проведення занять з

топографічної підготовки : навч. посіб. Харків : Національна академія Національної гвардії України, 2016. 140 с.

5. Матухно В. В., Толкунов І. О., Попов І.І., Іванець Г.В., та ін. Основи спеціальної та військової підготовки: підручник. Харків, НУЦЗУ. 2020. 275 с.

Допоміжна

1. Шмаль С. Г. Військова топографія: навч. посіб. Київ : вид. ПАЛИВОДА А. В., 2008. 280 с.

2. Полякова Н. О. Навчальна туристична топографо-краєзнавча практика : навч.-метод. посіб. для студентів спеціальності туризм. Київ, КНУ Т. Шевченка. 2017. 33 с.

Модульний контроль 3. Радіаційний, хімічний та біологічний захист

Базова

1. Постанова Кабінету Міністрів України від 29.11.1997 року №1332 «Про затвердження «Положення про основні засади організації перевезення радіоактивних матеріалів територією України».

2. Наказ МНС від 27.03.2001 року №73/82/64/122 «Про затвердження Методики прогнозування наслідків вилу (викиду) небезпечних хімічних речовин при аваріях на промислових об'єктах і транспорті» (Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 10 квітня 2001 р. №326/5517).

3. Константінов М. П., Журбенко О. А. Радіаційна безпека: навч. посіб. Суми : «Університетська книга», 2003. 151 с.

4. Каталог вітчизняних засобів індивідуального захисту працівників / заг. ред. М. О. Лисюка. Дніпропетровськ: Зоря, 2004. 167 с.

5. Наказ Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи та Державного комітету з ядерного регулювання України від 17.05.2004 року №87/211 «Про затвердження «Плану реагування на радіаційні аварії» (зареєстровано в Міністерстві юстиції України 10.06.2004 року №720/9319).

6. Наказ МОЗ України 02.02.2005 року №54 «Про затвердження державних санітарних правил «Основні санітарні правила забезпечення радіаційної безпеки України» (зареєстровано в Міністерстві юстиції України 20.05.2005 року № 552/10832).

7. Чернявський І. Ю., Єременко В. Г., Петров С. І. Аналітичні засоби радіаційної розвідки і контролю: навч. посіб. Харків : ХІТВ, 2005. 232 с.

8. Барбашин В. В., Вальченко О. І., Ігнат'єв О. М., Ромін А. В. Радіаційний, хімічний та біологічний захист : курс лекцій. Для спеціальностей: «цивільний захист», «пожежна безпека». Харків : НУЦЗУ, 2012. 80 с.

9. Ігнат'єв О. М., Фесенко Г. В. Прогнозування і оцінка радіаційної обстановки та визначення заходів щодо захисту населення при аваріях (руйнуваннях реактора) на радіаційно-небезпечних об'єктах : методичні

вказівки та завдання до виконання розрахунково-графічної роботи. Харків : НУЦЗУ, 2012. 20 с.

10. Бугайов А. Ю., Іванець Г. В., Ігнат'єв О. М., Толкунов І. О. Основи спеціальної та військової підготовки: навч. посіб. Х.: НУЦЗУ, 2016. 106 с.

11. Матухно В. В., Толкунов І. О., Попов І.І., Іванець Г.В., та ін. Основи спеціальної та військової підготовки: підручник. Харків, НУЦЗУ. 2020. 275 с.

Допоміжна

1. Норми радіаційної безпеки України (НРБУ-97). Київ, 1997 р.

2. Закон України від 19.10.2000 року № 2064 «Про фізичний захист ядерних установок, ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання».

3. Правила международной перевозки опасных грузов по железной дороге (Правила міжнародного перевезення небезпечних вантажів залізницею). (приложение 1 в добавление в «Единые правила международной перевозки грузов по железной дороге» к КОТИФ). Нью-Йорк, Женева. : Организация Объединенных Наций. 2002 г.

4. Військова токсикологія, радіологія та медичний захист: підручник / за ред. Ю. М. Скалецького, І. Р. Мисули. Тернопіль : Укрмедкнига, 2003. 362 с.

5. Шоботов В. М. Цивільна оборона : навч. посіб. Київ, 2004. 438 с.

6. Европейское Соглашение о международной дорожной перевозке опасных грузов (Європейська угода про міжнародне дорожнє перевезення небезпечних вантажів) (ДОПОГ, ECE/TRANS/175). Нью-Йорк, Женева : Организация Объединенных Наций. 2005 г.

Модульний контроль 4. Вогнева підготовка

Базова

1. Горчаков Л. Стрілецька зброя та вогнева підготовка : навч. посіб. Миколаїв. 2017. С. 244-259.

2. Ляпа М. М., Петренко В. М., Судніков О. І. та ін. Вогнева підготовка : навч. посіб. Суми: Сумський державний університет, 2011. 283 с.

3. Настанова зі стрілецької справи. «5,45-мм автомати Калашникова (АК-74, АКС-74, АК-74Н, АКС-74Н) та 5,45-мм ручні кулемети Калашникова (РПК-74, РПКС-74, РПК-74Н, РПКС-74Н)». Київ : МО України, 2013. 76 с.

4. Настанова зі стрілецької справи. «7,62-мм снайперська гвинтівка Драгунова». Київ, МО України. 2006. 86 с.

5. Настанова зі стрілецької справи. «9-мм пістолет Макарова (ПМ)». Київ : МО України, 2013. 28 с.

6. Настанова зі стрілецької справи. «14,5-мм крупнокаліберний кулемет Володимирова (14,5-мм КПВТ)». Київ, МО України. 2005. 117 с.

7. Настанова зі стрілецької справи. «30-мм автоматичний гранатомет на станку». Київ, МО України. 2005. 118 с.

8. Настанова зі стрілецької справи. «Ручний протитанковий

гранатомет РПГ-7». Київ, МО України. 2004. 63 с.

9. Настанова зі стрілецької справи. «Ручні гранати». Київ: МО України, 2013. 28 с.

10. Настанова зі стрілецької справи. «Нічні приціли до стрілецької зброї та гранатометів». Київ, МО України. 2004. 147 с.

11. Стахневич Л. В. Вогнева підготовка: підготовка стрілецької зброї і протитанкового гранатомета до стрільби та прийоми і правила стрільби із них : навч. посіб. (з методичними рекомендаціями). Київ : «Ліра-К», 2015. 194 с.

12. Удянський М. М., Толкунов І. О., Бондаренко О. О., Матухно В. В., та ін. Основи вогневої підготовки: навч. посіб. Харків : НУЦЗУ, 2019. 156 с.

Допоміжна

1. Стрілецька зброя та вогнева підготовка : навч. посіб. Харків : ХВУ, 2002. 130 с.

Модульний контроль 5. Основи військової підготовки

Базова

1. Депутат О. П., Коваленко І. В., Мужик І. С. Цивільна оборона : навч. посіб / за ред. полковника В. С. Франчука. 2-ге вид., доп. Львів : Афіша, 2001. 336 с.

2. Наказ МВС України від 20.11.2015 року №1470 «Про затвердження Нормативів виконання навчальних вправ з підготовки осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту та працівників Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту ДСНС України до виконання завдань за призначенням».

3. Стрйовий статут Збройних Сил України. Київ : Воєнне видавництво України, 2017 р. 352 с.

4. Наказ МВС від 03.05.2018 року №364 «Про затвердження Правил носіння форменого одягу з відповідними знаками розрізнення особами рядового і начальницького складу служби цивільного захисту».

5. Статут внутрішньої служби Збройних Сил України. Київ : Воєнне видавництво України, 2018 р. 528 с.

Допоміжна

1. Букин П. П. Методическая разработка для проведения занятий по стрйовой підготовке. Харьков : ХВВУТ МВД СССР, 1983. 30 с.

2. Наказ МНС від 07.05.2007 року № 312 «Про затвердження Правил безпеки праці в органах і підрозділах МНС».

7. Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

Для оцінювання результатів навчання з дисципліни «Основи

спеціальної та військової підготовки» використовується поточний та підсумковий контролю. Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті методом опитування, письмового тестового контролю або здаванням нормативів з радіаційного та хімічного захисту особовим складом органів управління та підрозділів ДСНС України. У процесі вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти виконують п'ять контрольних робіт та індивідуальні завдання. Підсумкова форма контролю – диференційований залік.

Оцінювання результатів навчання з дисципліни «Основи спеціальної та військової підготовки» здійснюється за накопичувальною бально-рейтинговою системою, основною метою якої є регулярна й комплексна оцінка результатів навчальної діяльності та сформованості компетентностей.

Оцінювання компетентностей здобувачів здійснюється з використанням трьох шкал:

- перша – національна (традиційна) – 4-бальна (чотирибальна);
- друга – рейтингова шкала оцінювання – ЄКТС;
- третья – накопичувальна шкала – 100-бальна.

Порядок накопичування навчальних балів за 100-бальною шкалою

Поточне тестування та самостійна робота							Сума
Модуль 1		Модуль 2					100
ЗМ-1	КР-1	ЗМ-2	Топ. знаки	КР-2	ЗМ-3	РГР-1	
2	10	2	4	10	2	10	
Модуль 3							
ЗМ-4	РГР-2		ЗМ-5		РГР-3		
2	10		2		10		
Модуль 4				Модуль 5			
ЗМ-6	КР-3		ЗМ-7	КР-4	ЗМ-8	КР-5	
2	10		2	10	2	10	

Підсумкова оцінка формується з урахуванням результатів:

- поточного контролю роботи здобувача впродовж семестру;
- підсумкового контролю успішності.

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті методом опитування, письмового тестового контролю або здаванням нормативів з радіаційного та хімічного захисту особовим складом органів управління та підрозділів ДСНС України. У процесі вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти виконують п'ять контрольних робіт та індивідуальні завдання, згідно Робочої програми навчальної дисципліни. Підсумкова форма контролю – диференційований залік.

Модульна контрольна робота є складовою поточного контролю і здійснюється через проведення аудиторної письмової роботи під час проведення останнього практичного заняття в межах окремого залікового модуля.

Індивідуальна самотійна робота є однією з форм роботи здобувача, яка передбачає створення умов для повної реалізації його творчих можливостей, застосування набутих знань на практиці.

Перелік рекомендованих питань для індивідуальної самотійної роботи здобувачів вищої освіти:

Модульний контроль №1

Змістовий модуль 1. Вибухові пристрої, суміші та речовини. Організація проведення піротехнічних робіт.

Тема 1.1. Вибухові суміші та речовини. Заходи безпеки при поводженні з ними.

1. Вибухові суміші та речовини.
2. Види вибухового перетворення.
3. Вибухові характеристики.
4. Класифікація вибухових речовин.
5. Заходи безпеки при поводженні з вибуховими речовинами.
6. Заходи безпеки при транспортування.

Тема 1.2. Збереження та транспортування вибухонебезпечних пристроїв та речовин. Заходи безпеки.

1. Міста збереження вибухонебезпечних пристроїв та речовин.
2. Порядок збереження вибухонебезпечних пристроїв у сховищах
3. Що повинно бути у сховищах з боєприпасами
4. Максимально припустиме завантаження сховищ:
5. Режими збереження боєприпасів.
7. Правила перевезення вибухових речовин і засобів підриву. Заходи безпеки.

Тема 1.3. Піротехнічні засоби: призначення, класифікація та заходи безпеки.

1. Піротехнічні засоби: призначення, класифікація.
2. Піротехнічний склад, його горючі речовини
3. Класифікація піротехнічних виробів
4. Освітлювальні та сигнальні засоби ближньої дії.
5. Імітаційні патрони ІМ-82 (107)М, ІМ-85, ІМ-100 та ІМ-120М
6. Шашка імітації розриву артилерійського.
8. Види феєрверків.
9. Заходи безпеки при поводженні з піротехнічними засобами.
10. Зберігання боєприпасів та піротехнічних засобів. Загальні вимоги до зберігання побутових піротехнічних виробів.
11. Обладнання первинними засобами пожежогасіння місць зберігання піротехнічних засобів.
12. Зберігання в умовах торговельної мережі.
12. Зберігання побутових піротехнічних виробів споживачами.

Модульний контроль №2

Змістовий модуль 2. Топографічні карти та їх використання

підrozділами ДСНС України.

Тема 2.1. Топографічне забезпечення.

1. Види місцевості та особливості їх вивчення.
2. Основні тактичні властивості місцевості.
3. Основні характеристики і тактичні властивості рельєфу.
6. Загальна характеристика властивостей місцевості.
7. Умови прохідності та спостереження місцевості.
8. Прохідність автомобілів, спеціальної та пожежної техніки
9. Прохідність автомобілів, спеціальної та пожежної техніки ріки вброд.
10. Прохідність водяних перешкод по прісноводному льоду.
11. Прохідність сніжного покриву.
12. Способи вивчення місцевості.

Тема 2.2. Поняття про топографічну карту. Класифікація, розграфка та номенклатура топографічних карт.

1. Класифікація карт.
2. Призначення топографічних карт різних масштабів.
3. Розграфлення та номенклатура топографічних карт.
4. Номенклатура здвоєних, строєних, або зчетверених аркушів.

Тема 2.3. Зображення місцевості та вимірювання відстані та площ на топографічних картах.

Система топографічних умовних знаків.

1. Масштабні, позамасштабні, площадні, пояснювальні та лінійні умовні знаки.
2. Умовні знаки населених пунктів, позначення шляхової мережі та шляхових споруд, ґрунтово-рослинного покриву.
3. Гідрографія та гідротехнічні споруди.
4. Градація і смислове значення шрифтів міст за кількістю жителів:
5. Вимірювання відстані та площі за топографічною картою.
6. Читання топографічної карти її умовних знаків та визначення рельєфу місцевості.
7. Вивчити та законспектувати умовні топографічні позначення.
8. Найпростіші засоби виміру площ по карті.

Тема 2.4. Рельєф місцевості та зображення його на топографічних картах.

1. Типові форми рельєфу і їхнє зображення на топографічних картах
2. Види горизонталей та їх характеристика.
3. Визначення форми і крутості схилів, абсолютних висот і взаємних перевищень по топографічним картам.
4. Визначення за картою взаємоперевищення між точками.
5. Визначення видимості точок побудовою трикутника.
6. Визначення видимості побудовою вертикального профілю.

Тема 2.5. Прямокутні та географічні координати об'єктів.

1. Плоскі прямокутні координати об'єктів, їх геометрична сутність.

2. Характеристики координатної сітки на топографічних картах.
3. Визначення плоских прямокутних координат для заданої точки.
4. Нанесення на карту точок за прямокутними координатами.
5. Географічні координати об'єктів.
6. Визначення географічних координат для заданої точки.
7. Нанесення на топографічну карту цілей (об'єктів) за їхніми графічними координатами.

Тема 2.6. Вимір по карті дирекційних кутів та азимутів. Перехід від дирекційного кута до магнітного азимута.

1. Система топографічних умовних знаків.
2. Визначення дирекційних кутів та азимутів.
3. Види азимутів та їх особливості.
4. Сутність методу перехід від дирекційного кута до магнітного азимута і навпаки.
5. Магнітне схилення, зближення меридіанів, поправка напрямку.

Змістовий модуль 3. Сучасні методи орієнтування на місцевості. Глобальна система координат WGS-84. Нанесення оперативної обстановки на робочу карту

Тема 3.1. Сучасні способи та засоби навігації і орієнтування на місцевості. Глобальна система координат WGS-84

1. Сучасні методи орієнтування на місцевості.
2. Світові системи супутникової навігації.
3. Світова геодезична система WGS-84.
4. Основні технічні засоби GPS-навігації.

Тема 3.2. Правила креслення та складання оперативних графічних документів

1. Загальні правила вивчення та оцінки місцевості.
2. Види і зміст службових графічних документів, що застосовуються в ДСНС.
3. Система топографічних умовних знаків ДСНС.
4. Складання схеми місцевості.
5. Правила креслення схем місцевості.

Тема 3.3. Методика відображення оперативної обстановки на робочих картах

1. Аналіз оперативної обстановки при виникненні надзвичайної ситуації.
2. Методика та послідовність нанесення оперативної обстановки на робочу карту.

Модульний контроль №3

Змістовий модуль 4. Основи радіаційної безпеки. Засоби

індивідуального захисту від радіоактивних та небезпечних та хімічних і біологічних речовин

Тема 4.1. Сутність та основні показники радіоактивності.

1. Побудова атомного ядра та його енергія зв'язку.
2. Ланцюгові ядерні реакції поділу та синтезу атомних ядер.
3. Взаємодія часток та випромінювань з речовиною.
4. Механізм поділу атомного ядра.
5. Закон радіоактивного поділу.
6. Одиниці вимірювання іонізуючих випромінювань. Дозиметричні величини.
7. Природні та штучні джерела радіоактивності.

Тема 4.2. Особливості та технології використання внутріядерної енергії.

1. Визначення радіаційно небезпечного об'єкта (РНО). Радіаційно небезпечні об'єкти в Україні.
2. Класифікація радіаційних аварій. Аварії з викидом радіоактивних речовин у навколишнє середовище.
3. Загальна характеристика та вражаючі фактори ядерної зброї.
4. Проникаюча радіація та радіоактивне забруднення ядерного вибуху.
5. Радіаційний тероризм.

Тема 4.3. Біологічна дія іонізуючого випромінювання та заходи захисту від нього

5. Вплив іонізуючого випромінювання на живі організми.
6. Радіаційні дози та нормування в галузі радіаційної безпеки.
7. Радіочутливість окремих органів людини та наслідки опромінення.
8. Характеристика променевої хвороби.
9. Радіаційний фон та структура опромінення населення.
10. Методи та заходи захисту від іонізуючого випромінювання.

Тема 4.4. Методика прогнозування і оцінки радіаційної обстановки та визначення заходів щодо захисту населення при аваріях (руйнуваннях) на радіаційно-небезпечних об'єктах (РНО).

1. Механізм радіоактивного забруднення при радіаційних аваріях.
2. Прогнозування можливих небезпечних аварій на РНО.
3. Графічне відображення планування та проведення заходів захисту населення при аваріях на РНО.
4. Визначення режимів захисту працівників РНО та виробничій діяльності об'єктів.
5. Загальні відомості про оцінку радіаційної обстановки. Основні терміни і визначення та види.
6. Методика оцінки радіаційної обстановки при аваріях (руйнуваннях) на радіаційно небезпечних об'єктах (РНО).
7. Виконання розрахунково-графічної роботи щодо оцінки радіаційної обстановки при аваріях (руйнуваннях) на радіаційно-небезпечних об'єктах (АЕС).

Тема 4.5. Класифікація і характеристики запалювальних речовин та захист від них

1. Види, властивості та характеристики запалювальних речовин.
2. Вражаюча дія запалювальних речовин на особовий склад та техніку.
3. Методи та заходи захисту при застосуванні запалювальних речовин.
4. Правила та прийоми самогасіння та гасіння палаючої людини.
5. Методи та засоби першої медичної допомоги при ураженні запалювальними речовинами.

Тема 4.6. Класифікація та принцип побудови засобів індивідуального захисту від радіоактивних і небезпечних хімічних та біологічних речовин

1. Класифікація індивідуальних засобів захисту.
2. Устрій та основні характеристики засобів індивідуального захисту органів дихання.
3. Загальновійськові, промислові та цивільні фільтруючі протигази та їх характеристики.
4. Підбір протигазу за розміром.
5. Протигазові та універсальні респіратори.
6. Устрій та основні характеристики засобів індивідуального захисту поверхні тіла.
7. Загальновійськовий захисний комплект (ЗЗК): призначення, улаштування і підбір за розміром.
8. Порядок користування засобами індивідуального захисту органів дихання та поверхні тіла.
9. Перспективні види засобів індивідуального захисту органів дихання та поверхні тіла.

Змістовий модуль 5. Захист в надзвичайних ситуаціях радіаційного, хімічного та біологічного характеру. Прилади радіаційної, хімічної розвідки та контролю

Тема 5.1. Класифікація і токсичність отруйних небезпечних хімічних та біологічних речовин і заходи захисту від них

1. Небезпечні хімічні речовини (НХР) та їх характеристика.
2. Хімічно небезпечні об'єкти (ХНО): визначення та характеристики.
3. Класифікація хімічно небезпечних аварій та заходи захисту населення в НС хімічного характеру.
4. Загальна характеристика хімічної зброї.
5. Класифікація та характеристика отруйних речовин та їх вплив на людину.
6. Загальна характеристика біологічних засобів ураження людей, тварин, рослин.
7. Хімічний та біологічний тероризм.
8. Заходи та засоби захисту від токсичних хімічних та біологічних речовин.

Тема 5.2. Прогнозування наслідків аварії на хімічно-небезпечних об'єктах (ХНО).

1. Характер хімічних аварій та масштаби їх наслідків.
2. Заходи захисту населення при НС хімічного характеру
3. Режими захисту працівників ХНО в позаштатних ситуаціях.
4. Загальні відомості про оцінку хімічної обстановки. Основні терміни і визначення та види.
5. Виявлення та оцінка хімічної обстановки: припущення та обмеження.
6. Вихідні дані для оцінки хімічної обстановки.
7. Порядок проведення розрахунків при оцінки хімічної обстановки.
8. Графічне відображення результатів оцінки хімічної обстановки.
9. Методика оцінки хімічної обстановки при аваріях (руйнуваннях) хімічно небезпечних об'єктів (ХНО).
10. Виконання розрахунково-графічної роботи щодо оцінки хімічної обстановки при аваріях (руйнуваннях) ХНО.

Тема 5.3. Організація та проведення спеціальної обробки

1. Види, методи та засоби спеціальної обробки.
2. Речовини та розчини, які використовуються для спеціальної обробки.
3. Порядок та правила використання дегазуючих, дезактивуєчих та дезінфікуючих засобів та розчинів.
4. Індивідуальні засоби, які застосовують для спеціальної обробки особового складу.
5. Правила мір безпеки при проведенні спеціальної обробки.

Тема 5.4. Основи дозиметрії та методи визначення небезпечних хімічних речовин. Прилади радіаційної та хімічної розвідки і контролю

1. Основні задачі та методи дозиметрії іонізуючих випромінювань.
2. Функціональна схема дозиметричного приладу.
3. Призначення, характеристики та устрій приладу ДП-5В.
4. Порядок підготовки і роботи з приладом ДП-5В.
5. Сучасні засоби дозиметричного контролю.
6. Використання дозиметра-радіометра універсального МКС-У.
7. Порядок роботи з дозиметром-радіометром МКС-05 "ТЕРРА".
8. Методи визначення НХР та отруйних речовин.
9. Призначення, устрій та прийоми роботи з ВПХР.
10. Пересувний газоаналізатор «Дозор-С».
11. Перспективні методи і засоби дозиметрії та хімічної розвідки.
12. Виконання нормативу №9.

Модульний контроль №4

Змістовий модуль 6. Основи стрільби та поводження зі стрілецькою зброєю. Виконання вправ із ручними гранатами

Тема 6.1. Основи вогневої підготовки та стрільби зі стрілецької зброї.

1. Предмет, задачі та основні складові предмету.

2. Історія та перспективи розвитку стрілецької зброї.
3. Огляд стрілецької зброї, яка стоїть на озброєнні в Україні та в інших державах.
4. Будова та бойова характеристика кулемета Калашникова.
5. Будова та бойова характеристика снайперської гвинтівки Драгунова.
6. Основні відомості з внутрішньої балістики.
7. Основні відомості із зовнішньої балістики.
8. Основні положення траєкторії кулі (снаряду).
9. Явище віддачі зброї.
10. Прямий постріл та його практичне значення.
11. Купчастість стрілянини.

Тема 6.2. Заходи безпеки при поводженні зі стрілецькою зброєю та боєприпасами.

1. Заходи безпеки при вивченні матеріальної частини зброї.
  2. Заходи безпеки при чистці зброї.
  3. Заходи безпеки при перевезенні та перенесенні зброї.
  4. Заходи безпеки при проведенні навчально-тренувальних стрільб.
- Огляд зброї та приладдя.

Тема 6.3. Призначення, бойові характеристики та загальна будова автомата Калашникова.

1. Призначення, бойові характеристики та загальна будова автомата Калашникова.
2. Призначення та будова частин на механізмів автомата Калашникова.
3. Догляд за зброєю. Чищення та змащення автомата.
4. Можливі несправності 5,45-мм автомата Калашникова та способи їх усунення.

Тема 6.4. Неповні розбирання та збирання автомата Калашникова. Прийоми та привила стрільби з автомата Калашникова.

1. Неповні розбирання та збирання автомата Калашникова.
2. Прийоми та привила стрільби з автомата Калашникова.

Тема 6.5. Ручні гранати. Заходи безпеки при киданні ручних гранат.

1. Призначення, бойові характеристики гранати РГД-5.
2. Принцип дії, будова запалу гранати УЗРГМ (УЗРГМ-2).
3. Принцип дії, будова запалу Ковешникова.
4. Призначення, бойові властивості і пристрій ручної осколкової гранати РГ-42.
5. Призначення, бойові властивості і пристрій ручної осколкової гранати Ф-1.
6. Призначення, бойові властивості і пристрій ручних осколкових гранат РГН і РГО.
7. Принцип дії, будова ударно-дистанційного запалу (УДЗ)

Змістовий модуль 7. Виконання вправ зі стрілецькою зброєю. Основні види стрілецької зброї, що знаходяться на озброєнні ЗСУ

Тема 7.1. Призначення та бойові характеристики пістолету Макарова. Прийоми та правила стрільби з пістолету Макарова

1. Призначення та бойові характеристики пістолету Макарова.
2. Призначення основних частин і механізмів пістолету Макарова.
3. Призначення приладдя до пістолету.
4. Огляд, чистка та змащування пістолету.
5. Несправності при стрільбі з пістолету та способи їх усунення.
6. Приведення пістолету до нормального бою.
7. Прийоми та правила стрільби з пістолету Макарова.

Тема 7.2. Порядок розбирання та збирання пістолету Макарова

1. Заходи безпеки при вивченні матеріальної частини зброї.
2. Нормативи до пістолета Макарова.
3. Порядок розбирання та збирання пістолету Макарова.

Тема 7.3. Призначення, бойові характеристики та загальна будова ручного гранатомета РПГ-7, автоматичного гранатомета станкового АГС-17 та снайперської гвинтівки Драгунова

1. Призначення, бойові характеристики та загальна будова ручного гранатомета РПГ-7.
2. Призначення, бойові характеристики та загальна будова автоматичного гранатомета станкового АГС-17.
3. Призначення, бойові характеристики та загальна будова снайперської гвинтівки Драгунова.

Тема 7.4. Призначення, бойові характеристики та загальна будова кулеметів, які знаходяться на озброєнні ЗСУ

1. Призначення, бойові характеристики та загальна будова кулеметів, які стоять на озброєнні ЗСУ.
2. Призначення, бойові характеристики та загальна будова 14,5-мм крупнокаліберного кулемета Володимирова (14,5-мм КПВТ).

Тема 7.5. Різновиди, призначення та принцип дії патронів до стрілецької зброї. Призначення, загальна будова прицілів до стрілецької зброї та ручних гранатометів

1. Різновиди, призначення, принцип дії та маркування патронів до стрілецької зброї.
2. Призначення, загальна будова та тактико-технічні характеристики прицілів до стрілецької зброї та гранатометів.
3. Призначення та сутність активних і пасивних нічних прицілів до стрілецької зброї та ручних гранатометів.

Модульний контроль №5

Змістовий модуль 8. Вимоги статутів Збройних сил та ДСНС України.

Тема 8.1. Сутність дисципліни в ДСНС України. Загальні права та обов'язки співробітників ДСНС.

1. Сутність військової та службової дисципліни.
2. Сутність та шляхи досягнення дисципліни в підрозділах ДСНС

України.

3. Загальні права та обов'язки співробітників ДСНС України.
4. Форми і методи роботи командира підрозділу по підтримці внутрішнього порядку та службової дисципліни.

Тема 8.2. Наряди на внутрішню службу. Обов'язки осіб добового наряду.

1. Добовий наряд, його призначення, чисельність та озброєння.
2. Черговий підрозділ, наряд на роботи та їх призначення.
3. Порядок призначення нарядів та звітність щодо них.
4. Дії особового складу за сигналом «Збір».
5. Постановка завдань, розподіл сил та засобів щодо виконання поставлених завдань.

Тема 8.3. Стройові прийоми на місці.

2. Стройове положення.
3. Повороти на місці.
4. Порядок зняття та надягання головного убору.

Тема 8.4. Рух стройовим та похідним кроком. Повороти під час руху.

1. Рух стройовим кроком.
2. Рух похідним кроком.
3. Застосування стройового та похідного кроку підрозділами ДСНС України.
4. Порядок виконання поворотів під час руху.
5. Особливості виконання команд «Півоберта право-РУЧ» та «Півоберта ліво-РУЧ».

Перелік контрольних питань для підготовки до підсумкового контролю (контрольні роботи, диференційний залік):

Перелік питань для виконання модульної контрольної роботи №1

1. Вибухові речовини.
2. Термічне розкладання.
3. Детонація.
4. Вибухове горіння.
5. Види вибуху.
6. Ініціювання. Способи ініціювання.
7. Характеристики вибухових речовин.
8. Чутливість вибухової речовини.
9. Бризантність вибухової речовини.
10. Фугасність (працездатність) вибухової речовини.
11. Енергія (теплота) вибухового перетворення.
12. Класифікація вибухових речовин.
13. Ініціюючі вибухові речовини.
14. Бризантні вибухові речовини.
15. Метальні вибухові речовини.
16. Основні властивості деяких вибухових речовин.

17. Основні властивості гримучої ртуті.
18. Основні властивості ТНРСу.
19. Основні властивості азиду свинцю.
20. Основні властивості тротилу.
21. Основні властивості гексогену.
22. Основні властивості ТЕНу
23. Основні властивості тетрилу.
24. Основні властивості ПВР-4.
25. Заходи безпеки при поводженні з вибуховими речовинами.
26. Вибухові речовини, що застосовуються у народному господарстві.
27. Підривні роботи. Способи та засоби підриву.
28. Вогневий спосіб підриву. Засоби підриву.
29. Призначення вогневого способу підриву.
30. Запальні трубки, їх виготовлення.
31. Капсулі-детонатори, їх устрій.
32. Вогнепроводний шнур. Устрій та призначення.
33. Підривний шнур. Устрій та призначення.
34. Електричний спосіб підриву. Засоби підриву.
35. Призначення електричного способу підриву.
36. Електродетонатори, їх устрій та характеристики
37. Саперний провід, їх характеристика.
38. Джерела струму. Підривна машинка КПМ-1.
39. Схеми електровибухових мереж та їх розрахунок.
40. Заходи безпеки при проведенні підривних робіт.
41. Заходи безпеки при виявленні вибухонебезпечних предметів.
42. Вибухові пристрої військового призначення та їх класифікація.
43. Інженерні міни. Устрій та призначення.
44. Артилерійські боєприпаси. Устрій та призначення.
45. Засоби ближнього бою. Ручні осколкові гранати. Устрій та призначення.
46. Авіаційні боєприпаси. Устрій та призначення.
47. Заходи безпеки при поводженні з вибуховими пристроями військового призначення.
48. Піротехнічні засоби.
49. Освітлювальні і сигнальні патрони.
50. Імітаційні засоби.
51. Види феєрверків.

Перелік питань для виконання модульної контрольної роботи №2

52. Характеристика основних тактичних властивостей місцевості.
53. Способи вимірювання відстаней на місцевості, дати коротку характеристику кожного способу.
54. Суть орієнтування.
55. Назвати і охарактеризувати основні способи орієнтування і цілевказання на місцевості.

56. Способи визначення на карті точки свого стояння.
57. Способи зв'язки карти з місцевістю.
58. Способи орієнтування карти і випадки при яких вони застосовуються.
59. Підготовка даних для руху за азимутом.
60. Задачі цілевказання.
61. Розграфка і номенклатура топографічних карт.
62. Типові форми рельєфу: гори, гірського хребту, лощини, сідловини, хвилястих скатів.
63. Горизонталі, які застосовуються на топографічних картах.
64. Порядок визначення взаємного перевищення точок.
65. Ознаки, які визначаються на карті напрям скатів, їх форма і крутість.
66. Абсолютна висота точки.
67. Геометрична горизонталь.
68. Суть зображення рельєфу горизонталлю.
69. Масштабний ряд топографічних карт.
70. Обхід перешкод при русі за азимутом.
71. Призначення і класифікація топографічних карт.
72. Географічна широта і довгота на земній поверхні.
73. Роль і значення топографічної карти як засобу управління.
74. Способи цілевказання та випадки застосування.
75. Підготовка карти до роботи. Робоча карта командира (начальника).
76. Основні правила нанесення обстановки на робочу карту командира (начальника).
77. Способи визначення, нанесення цілей і орієнтирів на карту.
78. Характеристика, види бойових графічних документів і вимоги до них.
79. Основні задачі розвідки місцевості.
80. Способи розвідки місцевості та їх характеристика.
81. Порядок складання схеми місцевості за картою, за аерознімком.
82. Визначення відстані за допомогою окоміру.
83. Світові системи супутникової навігації.
84. Світова геодезична система WGS-84.
85. Основні технічні засоби GPS- навігації.
86. Загальні правила вивчення та оцінки місцевості.
87. Види і зміст службових графічних документів, що застосовуються в ДСНС.
88. Складання схеми місцевості.
89. Правила креслення схем місцевості.
90. Система топографічних умовних знаків ДСНС.
91. Методика та послідовність нанесення оперативної обстановки на робочу карту.

Перелік питань для виконання модульної контрольної роботи №3

92. Сутність та основні поняття радіоактивності.
93. Види іонізуючого випромінювання, альфа-випромінювання, бета-випромінювання, нейтронне випромінювання, гама і рентгенівське випромінювання.
94. Основні стадії процесу розподілу ядра ^{235}U .
95. Період піврозпаду радіоактивної речовини $T_{1/2}$.
96. Кількісні оцінки джерел випромінювання. Поняття «активність».
97. Кількісні оцінки джерел випромінювання. Поняття «поглинута доза» та «потужність дози».
98. Кількісні оцінки джерел випромінювання. Поняття «експозиційна доза».
99. Поняття еквівалентної дози та ефективної еквівалентної дози (ЕЕД).
100. Сучасна ядерна зброя. Види ядерних вибухів та поняття тротилового еквіваленту ядерних боєприпасів.
101. Вражаючі фактори ядерного вибуху.
102. Проникаюча радіація та радіоактивне забруднення від ядерного вибуху.
103. Принципи побудови ядерного реактора.
104. Типи ядерних енергетичних установок (ЯЕУ).
105. Визначення радіаційно небезпечного об'єкта (РНО).
106. Класифікація аварій на РНО та заходи безпеки при радіаційній аварії.
107. Механізм радіоактивного забруднення при радіаційних аваріях та основні принципи радіаційного захисту.
108. Вплив іонізуючого випромінювання на живі організми. Явище радіолізу.
109. Радіаційні дози та нормування в галузі радіаційної безпеки..
110. Шляхи проникнення радіонуклідів в організм. Радіочутливість окремих органів людини та наслідки опромінення.
111. Ступені гострої променевої хвороби.
112. Небезпечні хімічні речовини (НХР) та їх характеристика. Визначення гранично допустимої концентрації хімічної речовини у повітрі робочої зони.
113. Хімічно небезпечні об'єкти (ХНО): визначення та характеристики.
114. Характеристика хімічно небезпечних аварій та масштаби їх наслідків.
115. Загальна характеристика хімічної зброї. Види та характеристика отруйних речовин.
116. Загальна характеристика небезпечних біологічних засобів.
117. Види, властивості та характеристики запалювальних речовин.
118. Методи та заходи захисту при застосуванні запалювальних речовин. Правила самогасіння та гасіння палаючої людини.
119. Устрій та основні характеристики засобів індивідуального захисту органів дихання. Порядок виконання нормативу №1.

120. Протиаерозольні та універсальні респіратори.
121. Класифікація індивідуальних засобів захисту.
122. Види та характеристики засоби індивідуального захисту поверхні тіла.
123. Загальновійськовий захисний комплект (ЗЗК): склад, характеристики та умови використання.
124. Порядок виконання нормативів №№3.1, 3.2..
125. Основні задачі та методи дозиметрії іонізуючих випромінювань.
126. Методи визначення НХР та отруйних речовин.
127. Види, методи та засоби спеціальної обробки і порядок їх застосування.
128. Правила мір безпеки при проведенні спеціальної обробки.
129. Технічні засоби радіаційної та хімічної розвідки і контролю підрозділів ДСНС України.
130. Зміст, вимоги та порядок виконання нормативу №9.
131. Можливості приладу ДП-5В по забезпеченню контролю радіаційної обстановки. Робота з приладом ДП-5В.
132. Можливості ВПХР по забезпеченню контролю хімічної обстановки. Правила роботи з ВПХР.
133. Можливості дозиметру-радіометру універсального МКС-У. Запис результатів виміру в енергонезалежну пам'ять.
134. Можливості дозиметра-радіометра МКС-05 "ТЕРРА" по здійсненню контролю радіаційної обстановки.

Перелік питань для виконання модульної контрольної роботи №4

135. Явище пострілу. Початкова швидкість кулі та її практичне значення.
136. Утворення траєкторії. Траєкторія та її елементи. Вплив зовнішніх умов на політ кулі.
137. Явище віддачі зброї.
138. Прямий постріл та його практичне значення.
139. Зброя. Вогнепальна, пневматична та газова зброя. Основні частини вогнепальної зброї.
140. Бойова, службова та цивільна зброя. Боєприпаси. Патрони.
141. Заходи безпеки при поводженні з вогнепальною зброєю. Категоричні заборони при поводженні із зброєю.
142. Заходи безпеки при вивченні матеріальної частини зброї.
143. Заходи безпеки при чищенні зброї. Категоричні заборони при чищенні зброї.
144. Заходи безпеки перевезенні та перенесенні зброї. Категоричні заборони перевезенні та перенесенні зброї.
145. Заходи безпеки при несенні служби зі зброєю. Порядок заряджання та розряджання зброї.
146. Заходи безпеки при проведенні навчально-тренувальних стрільб.

147. Команди, які подаються для дозволу ведення вогню та для припинення вогню при проведенні навчально-тренувальних стрільб. Випадки припинення стрільби самостійно. Категоричні заборони без команди керівника стрільб.

148. Призначення та бойові характеристики 9 мм пістолету Макарова.

149. Призначення поворотної пружини, затвора, ударника, викидувача, запобіжника та цілика 9 мм пістолету Макарова.

150. Частини ударно-спускового механізму 9 мм пістолету Макарова та їх призначення.

151. Призначення рукоятки з гвинтом, затворної затримки та магазину 9 мм пістолету Макарова.

152. Послідовність неповного розбирання 9 мм пістолету Макарова.

153. Послідовність збирання 9 мм пістолету Макарова після його неповного розбирання.

154. Приналежності до 9 мм пістолета Макарова та їх призначення.

155. Порядок приведення до нормального бою 9 мм пістолета Макарова.

156. Призначення та бойові характеристики ручних осколочних гранат.

157. Загальна будова ручних осколочних гранат.

158. Заходи безпеки при киданні ручних гранат.

159. Тактико-технічні характеристики 5,45 мм автомата Калашникова (АК-74).

160. Основні частини автомата Калашникова та їх призначення.

161. Призначення ударно-спускового механізму автомата Калашникова.

162. Взаємодія частин і механізмів автомата Калашникова при пострілі.

163. Склад приладдя до автомату Калашникова.

164. Види можливих затримок при стрільбі з автомату Калашникова та способи їх усунення.

165. Порядок приведення автомата Калашникова до нормального бою.

166. Призначення, бойові характеристики та загальна будова ручного гранатомета РПГ-7.

167. Призначення, бойові характеристики та загальна будова автоматичного гранатомета станкового АГС-17.

168. Призначення, бойові характеристики та загальна будова снайперської гвинтівки Драгунова.

169. Призначення, бойові характеристики та загальна будова 7,62-мм ручний кулемет Калашникова.

170. Кулемет Калашникова 7,62-мм, його модифікації, призначення та загальна будова

171. Призначення, бойові характеристики та загальна будова 14,5 мм великокаліберного кулемета Владими́рова.

172. Різновиди, призначення, принцип дії та маркування патронів до стрілецької зброї.

173. Призначення, загальна будова та тактико-технічні характеристики прицілів до стрілецької зброї та гранатометів.

174. Призначення та сутність активних і пасивних нічних прицілів до стрілецької зброї та ручних гранатометів.

Перелік питань для виконання модульної контрольної роботи №5

175. Сутність дисципліни в ДСНС України.
176. Загальні обов'язки військовослужбовців.
177. Обов'язки рядового (матроса).
178. Обов'язки командира відділення.
179. Обов'язки заступника командира взводу.
180. Обов'язки старшина роти.
181. Заохочення, які застосовуються до осіб рядового та начальницького складу ДСНС.
182. Стягнення які накладаються на осіб рядового та начальницького складу ДСНС.
183. Порядок оголошення заохочень, накладання і зняття стягнень.
184. Правила носіння форми одягу.
185. Парадно-вихідна форма одягу.
186. Повсякденна форма одягу.
187. Польова (спеціальна) форма одягу.
188. Робоча форма одягу.
189. Предмети форми одягу.
190. Елементи строю (стрій, шеренга, фланг, фронт, тильний бік строю).
191. Елементи строю (інтервал, дистанція, ширина строю, глибина строю, двошеренговий стрій, ряд).
192. Елементи строю (одношеренговий (шеренга) і двошеренговий строї, колона, розгорнутий стрій, похідний стрій, напрямний, замикаючий).
193. Обов'язки військовослужбовця (курсанта) перед шикуванням та в строю.
194. Стройове положення.
195. Виконання команд: «СТАВАЙ», «РІВНЯЙСЬ», «СТРУНКО», «ВІЛЬНО», «ЗАПРАВИТИСЬ», «ВІДСТАВИТИ».
196. Виконання команд: «Головні убори – ЗНЯТИ», «Головні убори – НАДІТИ».
197. Повороти на місці.
198. Рух похідним кроком.
199. Рух стройовим кроком.
200. Повороти під час руху («Право-РУЧ», «Півоберта право-РУЧ»).
201. Повороти під час руху («Ліво-РУЧ», «Півоберта ліво-РУЧ»).
202. Повороти під час руху («Кругом – РУШ»).
203. Шикування відділення в розгорнутий одношеренговий та двошеренговий стрій.
204. Розмикання та змикання відділення.

205. Перешикування відділення з однієї шеренги в дві та назад.
206. Шикування відділення в колону по одному (по два) на місці.
207. Зміна напрямку руху колони.
208. Виконання військового вітання без зброї на місці.
209. Виконання військового вітання без зброї під час руху.
210. Вихід із строю, повернення в стрій.
211. Дії взводу у розгорнутому та похідному строю.
212. Виконання військового вітання на місці та під час руху.
213. Перешикування взводу з розгорнутого одно-шеренгового (двошеренгового) строю в колону по одному (по два, по три, по чотири).
214. Добовий наряд, його призначення, чисельність та озброєння.
215. Черговий підрозділ, наряд на роботи та їх призначення.
216. Порядок призначення нарядів та звітність щодо них.
217. Обов'язки осіб добового наряду. Обов'язки чергового курсу.
218. Обов'язки днювального курсу.
219. Обов'язки чергового КПП.
220. Обов'язки помічника чергового КПП.
221. Обов'язки осіб добового наряду. Обов'язки чергового їдальні.
222. Підйом за бойовою тривоною і збір.
223. Організація і несення гарнізонної та вартової служб ЗС України.
224. Підготовка варті.
225. Права та обов'язки осіб варті. Начальник варті. Помічник начальника варті.
226. Права та обов'язки осіб варті. Розвідний. Чатовий.
227. Розвід та зміна варт.

Отримані здобувачем бали за накопичувальною 100-бальною шкалою оцінювання знань переводяться у національну шкалу та в рейтингову шкалу ЄКТС згідно з таблицею.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами з навчальної дисципліни

Накопичувальна 100-бальна шкала	Рейтингова шкала ЄКТС	Національна шкала
90–100	A	відмінно
80–89	B	добре
65–79	C	
55–64	D	задовільно
50–54	E	
35–49	FX	незадовільно
0–34	F	

9. Політика викладання навчальної дисципліни

1. Активна участь в обговоренні навчальних питань, попередня підготовка до практичних занять за рекомендованою літературою, якісне і

своєчасне виконання завдань.

2. Сумлінне виконання розкладу занять з навчальної дисципліни (здобувачі вищої освіти, які запізнилися на заняття, до заняття не допускаються).

3. З навчальною метою під час заняття мобільними пристроями дозволяється користуватися тільки з дозволу викладача.

4. Здобувач вищої освіти має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у викладача навчальної дисципліни та вести власний облік цих балів.

5. До здачі заліку допускаються здобувачі, які отримали позитивні оцінки по всім МКР.

Розробник:

Старший викладач кафедри
піротехнічної та спеціальної підготовки,
к.т.н.

« 31 » 08 2020 року

Василь МАТУХНО